

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 54/2014-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť J. B., zastúpeného advokátom JUDr. Igorom Horanským, Trebatice 187, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Sp 21/2010 a jeho uznesením zo 16. novembra 2011 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžr 4/2012 a jeho uznesením z 30. novembra 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2013 doručená sťažnosť J. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vednom pod sp. zn. 42 Sp 21/2010 a jeho uznesením zo 16. novembra 2011 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžr 4/2012 a jeho uznesením z 30. novembra 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa opravným prostriedkom doručeným krajskému súdu 27. mája 2010 domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu Trnava (ďalej len „odporca“) č. K 2008/00821 z 11. decembra 2008, ktorým mu bolo priznané vlastníctvo k pozemkom pasienkového spoločenstva a právo na náhradu za pozemky pasienkového spoločenstva.

Krajský súd o opravnom prostriedku rozhodol uznesením č. k. 42 Sp 21/2010-21 z 3. júna 2010 tak, že ho odmietol podľa § 250p Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) ako podaný oneskorene.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Sžo 237/2010 z 15. augusta 2011 tak, že napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu, ktorý *„Zároveň zaviazal Krajský súd v Trnave*

tak, že v ďalšom konaní bude povinnosťou prvostupňového súdu náležite ozrejmiť skutočnosti týkajúce sa legitimacy uplatnenia inštitútu náhradného doručenia odporcom pri doručovaní napadnutého rozhodnutia, a to zadovážením si ďalších listinných dôkazov, ktorými navrhovateľ nepochybne preukáže, že sa skutočne v dňoch doručovania napadnutého rozhodnutia nezdržoval v mieste bydliska podľa výsledku šetrenia a následne rozhodnúť o podanom opravnom prostriedku navrhovateľa.

Krajský súd Trnava sa s celou vecou vypořiadal tak, že [sťažovateľovi]... prostredníctvom právneho zástupcu zaslal výzvu zo dňa 27. 09. 2011, aby predložil súdu dôkazy, že sa v dňoch doručovania napadnutého rozhodnutia nezdržoval v mieste trvalého bydliska.“.

Krajský súd následne rozhodol uznesením č. k. 42 Sp 21/2010-74 zo 16. novembra 2011, ktorým opravný prostriedok odmietol z dôvodu, že sťažovateľ „na výzvu súdu v stanovenej lehote nereagoval t. j. nepredložil žiadne ďalšie dôkazy. Zároveň v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôvodnil svoje rozhodnutie poukázaním na § 250l ods. 1, 2, § 250m ods. 1, 2, § 250p a § 57 ods. 1, 2 a 3 O. s. p.“.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd namietaným uznesením sp. zn. 1 Sžr 4/2012 z 30. novembra 2012 tak, že ho potvrdil ako vecne správne.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

«... vydanie predmetných rozhodnutí súdov bolo v kauzálnej (príčinnej) súvislosti nezákonným a nespravodlivým vyvrcholením (vyústením) viacerých závažných porušení ustanovení... OSP... najmä však ustanovenia § 153b ods. 2 písm. b)... ale ich vydanie bolo porušením základných princípov (zásad) materiálneho právneho štátu, najmä princípu rovnosti pred zákonom, princípu materiálnej spravodlivosti a materiálnej ochrany zákonnosti vrátane princípov riadneho a spravodlivého procesu, princípu právnej istoty, princípu predvídateľnosti práva (vrátane predvídateľnosti rozhodnutí súdov) a princípu ochrany legitímnych očakávaní (legitímnej dôvery) a princípu, podľa ktorého právo nemôže vzniknúť (vzísť) z bezprávia a nespravodlivosti [„ex iniuria ius non oritur“]. A v konečnom

dôsledku vydanie predmetných súdnych rozhodnutí bolo odmietnutím spravodlivosti (denegatio iustitiae) a porušením základných práv a slobôd sťažovateľa...»

Sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd „*bez relevantného odôvodnenia zamietol odvolanie sťažovateľa*“ s tým, že s uznesením krajského súdu zo 16. novembra 2011 „*nemožno súhlasiť a toto konanie a uznesenie považujeme za nezákonné a vydané v rozpore s príslušnými ustanoveniami O. s. p.*“, pričom v tejto súvislosti sťažovateľ cituje prvú vetu § 246c ods. 1 OSP a § 153b ods. 2 písm. b) OSP.

Sťažovateľ poukazuje na to, že najvyšší súd potvrdil uznesenie krajského súdu „*napriek skutočnosti, že v odôvodnení svojho rozhodnutia (bod 10 str. 4 uznesenia) uviedol, (teda potvrdil skutočnosť), že je síce pravda, že krajský súd v predmetnej výzve z 27. 9. 2011 výslovne neuviedol (hoci to ukladá ustanovenie zákona hore uvedené), že nedodržaním lehoty na predloženie dôkazov spája tak závažný následok ako je odmietnutie opravného prostriedku konajúcim súdom, ale s prihliadnutím na skutočnosť, že navrhovateľ bol zastúpený zvoleným advokátom, nebolo povinnosťou súdu v zmysle § 5 O. s. p. takúto poučovaciu informáciu o procesných právach navrhovateľa vo výzve vysloviť.*“.

V súvislosti s týmto právnym záverom najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu sťažovateľ uvádza:

„*Čiže inými slovami si dovoľujem uviesť, že podľa názoru NS SR, hoci bol porušený zákon (zákonné ustanovenie § 153b ods. 2 písm. b, v spojení s § 250f, pričom iba pri splnení týchto zákonných ustanovení a podmienok v nich uvedených mohol Krajský súd rozhodnúť spôsobom ako rozhodol) zo strany konajúceho súdu, rozhodnutie Krajského súdu je zákonné lebo navrhovateľa (teraz sťažovateľa) zast. zvolený advokát (hoci neboli splnené zákonné podmienky). Poukazujem na skutočnosť, že podmienky uvedené v hore cit. ustanoveniach OSP a ich splnenie je predpokladom zákonnosti rozhodnutia, (teda postupu a konania bez prítomnosti účastníka konania) a v žiadnom prípade to nie je ani nemôže byť (a ani nenahrádza) poučenie o procesných právach navrhovateľa (teraz sťažovateľa). Dovoľujem si poukázať, že práve pre nezákonnosť a porušenie § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. teda, že sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,*

Najvyšší súd SR... zrušil pôvodné uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 42 SP/21/2011 zo dňa 3. 6. 2010 a to svojim uznesením č. k. 6 Sžo/237/2010 zo dňa 15. 8. 2011.“

Sťažovateľ v sťažnosti tiež uvádza, že namietané rozhodnutia všeobecných súdov trpia „*hrubými pochybeniami, nedostatkami a porušeniami zákona, ktorých prejavom je zjavne nedostatočná odôvodnenosť, dôkazná nepodloženosť, nezákonnosť, nepreskúmateľnosť a až arbitrárnosť týchto rozhodnutí...“*.

Namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľ odôvodňuje takto:

„Predmetné rozhodnutia totiž v konečnom dôsledku zasahujú aj do majetkovej sféry sťažovateľa (má dopad na majetkovú sféru sťažovateľa) tým, že aj v dôsledku týchto nezákonných rozhodnutí nie je možné priznať sťažovateľovi zákonný nárok vlastnícke právo k majetku, na ktorý by mal nárok v prípade zákonného postupu konajúcich súdov.“

Sťažovateľ následne opakovane argumentuje porušením základných princípov právneho štátu – princípu materiálneho právneho štátu a princípu ochrany legitímnych očakávaní. Namieta tiež, že v prerokovávanom prípade konajúce súdy nerešpektovali zásadu ústavne súladného výkladu zákonov podľa čl. 152 ods. 4 ústavy a «*nezohľadnili ani právnu zásadu „súd pozná právo“*»...

Zároveň odôvodnenie rozhodnutia Najvyššieho súdu v Bratislave zo dňa 30. 11. 2012 celkom zjavne nespĺňa základné požiadavky na náležité a riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, napríklad už len na jeho odôvodnenie svojho rozhodnutia v bode 10 str. 4 rozhodnutia) lebo odvolací súd pri konaní a rozhodovaní takmer vôbec nepostupoval podľa ustanovení § 153b ods. 2 písm. b, v spojení s § 250f a § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. (povrchne a v podstate „zhadzovačne“ priam odignoroval) pravdivosť podstatnej časti argumentov sťažovateľa. Pritom jeho odôvodnenie nedáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom konania a s uplatnenými argumentmi sťažovateľa v odvolaní, teda nedáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky týkajúce sa pôvodného (prvostupňového) konania.

... Najvyšší súd SR... opakovane judikoval..., že súčasťou rešpektovania práva na spravodlivý proces je povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (vrátane dôkazných návrhov) rozhodnúť, ale tiež – pokiaľ im nevyhoví – vo svojom rozhodnutí vyložiť, z akých dôvodov tieto neakceptoval. Ak tak všeobecný súd neurobí, zaťaží svoje rozhodnutie nielen vadami – spočívajúcimi v porušení všeobecných procesných princípov – podraditeľnými pod vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. – ale súčasne postupuje aj v rozpore so zásadami vyjadrenými v druhej hlave, siedmom oddiele Ústavy SR, predovšetkým v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2, a v čl. 5 ods. 1 Dohovoru...».

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal na ďalšie konanie sťažnosť „vo veci namietaného porušenia jeho základných práv Krajským súdom v Trnave pri konaní a rozhodovaní sp. zn. 42 Sp/21/2010 a Najvyšším súdom SR... v konaní a rozhodovaní v druhom stupni sp. zn. 1 Srž/4/2012“ a následne rozhodol týmto nálezom:

„... Najvyšší súd... rozhodnutím sp. zn. 1 Srž/4/2012 zo dňa 30. 11. 2012 porušil sťažovateľovi... základné právo... podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd... a zároveň porušil... právo... podľa čl. 6 ods. 1 v spojení s čl. 13 Dohovoru... v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu... a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach...

... zrušuje rozhodnutie Najvyššieho súd SR... sp. zn. 1 Srž/4/2012 zo dňa 30. 11. 2012 a... vec vracia Najvyššiemu súdu... na ďalšie konanie a rozhodnutie.

... priznáva sťažovateľovi... náhradu trov konania (právneho zastúpenia), ktoré je Najvyšší súd... povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu... do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, podľa čl. 1 dodatkového protokolu a podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Sp 21/2010 a jeho uznesením zo 16. novembra 2011

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzuje predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite

svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Sťažovateľ v petite sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť „*vo veci namietaného porušenia jeho základných práv Krajským súdom v Trnave pri konaní a rozhodovaní sp. zn. 42 Sp/21/2010...*“. V petite sťažnosti však bližšie neoznačuje namietané rozhodnutie krajského súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu ním označených práv. V odôvodnení svojej sťažnosti sťažovateľ uvádza, že s konaním a „*napadnutým uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 42 Sp/21/2010-74 zo dňa 16. 11. 2011 však nemožno súhlasiť...*“. Z odôvodnenia sťažnosti vyplýva, že krajský súd v namietanom konaní rozhodol tiež uznesením č. k. 42 Sp 21/2010-21 z 3. júna 2010. Predmetné uznesenie však na základe odvolania zrušil najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Sžo 237/2010 z 15. augusta 2011.

Na tomto základe, napriek nejednoznačnému vymedzeniu namietaného uznesenia krajského súdu v petite sťažnosti sťažovateľom, ústavný súd dospel k záveru, že v tejto časti sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Sp 21/2010 a jeho uznesením zo 16. novembra 2011.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Sťažovateľ namieta porušenie označených práv postupom krajského súdu v namietanom konaní a jeho uznesením zo 16. novembra 2011.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy (premietnutý aj do § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc preskúmať postup krajského súdu v namietanom konaní a jeho uznesenie zo 16. novembra 2011, pretože ich preskúmal na základe odvolania sťažovateľa podľa § 201 a nasl. OSP najvyšší súd. Preto v súvislosti s namietaným porušením označených práv je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžr 4/2012 a jeho uznesenia z 30. novembra 2012 (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, podľa čl. 1 dodatkového protokolu a podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžr 4/2012 a jeho uznesením z 30. novembra 2012

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecných súdov neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

V sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie označených práv postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní a jeho uznesením z 30. novembra 2012.

Najvyšší súd ako odvolací súd v odôvodnení namietaného uznesenia z 30. novembra 2012, ktorým potvrdil uznesenie krajského súdu, uviedol:

„... Zo spisu krajského súdu bolo zistené, že krajský súd po zrušení jeho uznesenia, č. k. 42 Sp/21/2010-21 zo dňa 3. júna 2010, Najvyšším súdom Slovenskej republiky, poslal

navrhovateľovi prostredníctvom jeho právneho zástupcu výzvu z 27. 09. 2011 (č. l. 70), aby v lehote do 10 dní od doručenia tejto výzvy predložil súdu ďalšie dôkazy preukazujúce skutočnosť, že sa v dňoch doručovania napadnutého rozhodnutia nezdržoval v mieste jeho bydliska. Táto výzva vykonávajúca právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bola právnenému zástupcovi navrhovateľa (splnomocnený navrhovateľom počas súdneho konania dňa 31. 08. 2010) doručená 30. 09. 2011. Právny zástupca v určenej lehote na ňu nereagoval a krajskému súdu žiadne dôkazy nepredložil. Krajský súd potom následne rozhodol o odmietnutí opravného prostriedku navrhovateľa.

... Podľa názoru odvolacieho súdu je síce pravda, že krajský súd v predmetnej výzve z 27. 09. 2011 výslovne neuviedol, že s nedodržaním lehoty na predloženie dôkazov sa spája tak závažný následok ako je odmietnutie opravného prostriedku konajúcim súdom.

Avšak s prihliadnutím na skutočnosť, že navrhovateľ bol právne zastúpený zvoleným advokátom (č. l. 45), nebolo povinnosťou konajúceho krajského súdu v zmysle § 5 O. s. p. takúto poučovaciu informáciu o procesných právach navrhovateľa vo výzve vysloviť.

... Súčasne Najvyšší súd musí zdôrazniť, že v danom prípade išlo o splnenie dôkazného bremena, ktoré navrhovateľ vyvolal svojim tvrdením o neprítomnosti v čase doručovania predmetnej zásielky. Navyše ním doručený listinný dôkaz z č. l. 52 iba dosvedčoval, že navrhovateľovi spoločnosť R. doručila číselný kód (confirmation number) potrebný na identifikáciu pre let z Bratislavy do Londýna dňa 18. januára 2009.

... Navrhovateľ však žiadnym spôsobom, napriek svojej všeobecne uloženej povinnosti znášať dôkazné bremeno pri svojich tvrdeniach (§ 101 v spojení s § 120 ods. 1 veta prvá v spojení s § 246c ods. 1 O. s. p.), neprodukoval dôkazy o svojom tvrdení (napríklad rôzne potvrdenia spojené so zahraničným pobytom alebo s výdavkami za neuhradenými), že by v predmetnej alebo inej lokalite sa dlhodobo zdržiaval, čo by mu logicky bránilo v prevzatí zásielky viackrát bezúspešne doručovanej odporcom na adresu navrhovateľa, a to postupne v dňoch 18. 12. 2008, 27. 01. 2009 a 27. 02. 2009.

Navyše navrhovateľ podľa všetkého ani neinformoval doručovaciu poštu (vid' obsah informačných nálepiek od pošty) o svojom úmysle dlhodobo zotrvať mimo svoju doručovaciu adresu, čo sa rozumne očakáva u jednotlivca v prebiehajúcom správnom konaní.

Preto tým, že krajský súd poučenie k výzve nepripojil, jeho procesný postup nevykazoval znaky odopretia spravodlivosti (denegatio iustitiae) a nevedol k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom.“

Ústavný súd pri preskúvaní namietaného uznesenia najvyššieho súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Tieto východiská sa uplatňujú aj v konaní všeobecných súdov v systéme správneho súdnictva podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov.

Krajský súd uznesením č. k. 42 Sp 21/2010-74 zo 16. novembra 2011 odmietol opravný prostriedok sťažovateľa. V odôvodnení svojho uznesenia poukázal na právny názor najvyššieho súdu uvedený v jeho uznesení sp. zn. 6 Sžo 237/2010 z 15. augusta 2011, ktorým zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 42 Sp 21/2010-21 z 3. júna 2010, podľa ktorého *„odmietnutie opravného prostriedku navrhovateľa bez náležitého skúmania zákonných podmienok uplatnenia inštitútu tzv. náhradného doručenia je predčasné a v ďalšom konaní bude potrebné náležite ozrejmiť skutočnosti týkajúce sa legitimacy uplatnenia inštitútu náhradného doručenia odporcom pri doručovaní napadnutého rozhodnutia, a to zadovážením si ďalších listinných dôkazov, ktorými navrhovateľ nepochybne preukáže, že sa skutočne v dňoch doručovania napadnutého rozhodnutia nezdržiaval v mieste bydliska. Odvolací súd zároveň zdôraznil, že len samotné predloženie kópie rezervácie letenky zo dňa 12. 01. 2009 dostatočne nepreukazuje, že sa navrhovateľ v dňoch doručovania napadnutého rozhodnutia v mieste doručenia nezdržiaval.“*

V odôvodnení namietaného uznesenia krajský súd ďalej uviedol:

„Krajský súd v Trnave v súlade s vyššie uvedeným uznesením výzvou doručenou právnomu zástupcovi navrhovateľa dňa 30. 09. 2011 vyzval navrhovateľa, aby v lehote do 10 dní predložil súdu ďalšie dôkazy preukazujúce skutočnosť, že sa v dňoch doručovania napadnutého rozhodnutia v mieste jeho bydliska nezdržiaval. Na predmetnú výzvu navrhovateľ v stanovenej lehote nereagoval t. j. nepredložil žiadne ďalšie dôkazy, ktoré by túto skutočnosť preukázali.

Vzhľadom na to, že navrhovateľ podal opravný prostriedok oneskorene, t. j. po tridsiatich dňoch od doručenia rozhodnutia odporcu, súd postupom podľa § 250p O. s. p. opravný prostriedok odmietol.“

Základom argumentácie sťažovateľa je jeho nesúhlas s právnym názorom najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, ktorý potvrdil uznesenie krajského súdu ako vecne správne.

Sťažovateľ v odôvodnení svojej sťažnosti namieta porušenie označených základných práv podľa ústavy a listiny a práv podľa dohovoru, dodatkového protokolu a podľa medzinárodného paktu. Namieta tiež porušenie právnych princípov materiálneho právneho štátu (napr. princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, princíp legitímnych očakávaní a pod.), pričom tvrdí, že namietaným uznesením najvyššieho súdu došlo k odmietnutiu spravodlivosti a odňatiu mu možnosti konať pred súdom, a poukazuje na arbitrárnosť a neodôvodnenosť tohto uznesenia. Túto argumentáciu sťažovateľ konkretizuje svojím tvrdením, že namietaným uznesením došlo k viacerým závažným porušeniam ustanovení Občianskeho súdneho poriadku „*najmä však ustanovenia § 153b ods. 2 písm. b)*“. Namieta, že v rozpore s uvedeným ustanovením OSP [§ 153b ods. 2 písm. b) OSP, pozn.] nebol vo výzve krajského súdu z 27. septembra 2011 poučený o tom, že ak nepredloží príslušné dôkazy v určenej lehote, krajský súd jeho opravný prostriedok odmietne.

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa ústavný súd zdôrazňuje (napr. m. m. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 198/2012), že popri uvedení petitu je ďalšou povinnosťou sťažovateľa, aby svoju sťažnosť náležite odôvodnil, t. j. aby čo najpresnejšie opísal

skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Nedostatok odôvodnenia sťažnosti vyvoláva významné procesné dôsledky.

Na tomto základe ústavný súd preskúmal sťažnosť v tom rozsahu a z tých hľadísk, ktoré sťažovateľ uvádza v jej odôvodnení. Ústavný súd prihliadol aj na to, že sťažovateľ je v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom.

Najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia konštatoval, že krajský súd neodňal sťažovateľovi možnosť konať pred súdom tým, že odmietol jeho opravný prostriedok ako podaný oneskorene. Uviedol, že sťažovateľovi vznikla v konaní povinnosť preukázať tvrdenie, že sa nezdržoval na adrese trvalého pobytu v čase, keď mu bola doručovaná zásielka s rozhodnutím odporcu. Potvrdenie o rezervácii letenky nepovažoval za dostatočný dôkaz na preukázanie tohto tvrdenia. Sťažovateľ nereagoval na výzvu krajského súdu z 27. septembra 2011 a nepredložil a ani neoznačil ďalšie dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, preto krajský súd vychádzal z fikcie doručenia a odmietol opravný prostriedok ako podaný oneskorene. Najvyšší súd netrval na povinnosti krajského súdu poučiť sťažovateľa o následkoch nepredloženia dôkazov podľa výzvy z dôvodu, že tento bol v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom.

Podľa prvej vety § 246c ods. 1 OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 5 ods. 1 OSP súdy poskytujú pri plnení svojich úloh účastníkom v občianskom súdnom konaní poučenia o ich procesných právach a povinnostiach.

Podľa § 5 ods. 2 OSP súdy povinnosť podľa odseku 1 nemajú, ak je účastník v občianskom súdnom konaní zastúpený advokátom.

Podľa § 250p OSP ak je návrh podaný oneskorene alebo ho podá ten, kto naň nie je oprávnený, alebo ak sa napadá rozhodnutie, ktoré preskúmaniu nepodlieha, alebo ak navrhovateľ neodstránil vady, ktorých odstránenie súd nariadil a ktoré bránia vecnému vybaveniu návrhu, súd uznesením opravný prostriedok odmietne. Odvolanie proti uzneseniu je prípustné.

Zákonodarca zakotvil v Občianskom súdnom poriadku všeobecnú poučovaciu povinnosť súdov v občianskom súdnom konaní, pričom vymedzil vecný a osobný rozsah tejto povinnosti. Súd sú povinné poučovať účastníkov konania, ktorí nie sú zastúpení advokátom. Poučenie poskytujú o procesných právach a povinnostiach účastníka. V ďalších častiach Občianskeho súdneho poriadku je zakotvená osobitná poučovacia povinnosť súdu (napr. § 43 ods. 1, § 49 ods. 5, § 52 ods. 1 OSP), ktorou je súdu výslovne uložené, aby v konkrétnych procesných situáciách osobitne poučil účastníka, a to v záujme ochrany jeho záujmov.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta nesprávnu aplikáciu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pričom konkrétne namieta aplikáciu § 153b ods. 2 písm. b) OSP, podľa ktorého rozsudkom pre zmeškanie možno spor rozhodnúť, ak žalovaný sa k žalobe a prílohám písomne nevyjadril do 15 dní odo dňa, keď mu boli doručené, hoci ho súd na to vyzval a poučil ho o následkoch nesplnenia tejto povinnosti (§ 114 ods. 2). V prerokúvanom prípade nešlo o meritórne rozhodnutie, preto aplikácia § 153b ods. 2 písm. b) OSP v spojení s § 246c ods. 1 OSP neprichádzala do úvahy. Ústavný súd preto konštatuje, že medzi namietaným porušením označených práv sťažovateľa a tvrdenou nesprávnou aplikáciou § 153b ods. 2 písm. b) OSP nie je relevantná vecná súvislosť.

Podstatou námietky sťažovateľa je právny názor, že ak krajský súd odmietol opravný prostriedok bez toho, aby ho poučil o následkoch nepredloženia dôkazov v určenej lehote vo výzve z 27. septembra 2011, odňal mu možnosť konať pred súdom. Sťažovateľ považoval za arbitrárny právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého krajský súd nemal povinnosť poučiť sťažovateľa z dôvodu, že bol zastúpený advokátom. Ústavný súd poukazuje na to, že v prerokúvanom prípade pre uvedenú procesnú situáciu zákon –

Občiansky súdny poriadok neustanovuje osobitnú poučovaciu povinnosť súdu, preto bolo potrebné postupovať podľa § 5 OSP, v ktorom je osobný rozsah poučovacej povinnosti súdu obmedzený na účastníkov konania, ktorí nie sú zastúpení advokátom. Krajský súd preto s poukazom na § 5 a § 250p OSP nebol povinný poučiť sťažovateľa zastúpeného advokátom o následkoch nepredloženia dôkazov v určenej lehote.

Sťažovateľ v konaní predložil len jeden listinný dôkaz – potvrdenie o rezervácii letenky. Najvyšší súd konštatoval, že tento dôkaz dostatočne nepreukazuje tvrdenie sťažovateľa, že v čase doručovania zásielky sa nezdržoval v mieste doručenia. Poukázal na to, že sťažovateľ mal predložiť aj iné dôkazy, ktoré by preukázali ním tvrdený pobyt v zahraničí v rozhodnom období (napr. potvrdenia alebo výdavky spojené so zahraničným pobytom). Za relevantné považoval aj to, že sťažovateľ neinformoval doručovaciu poštu o úmysle dlhodobo sa zdržiavať mimo svoju doručovaciu adresu, čo vyplynulo z informačných nálepiek na vrátenej obálke, ktoré možno rozumne očakávať od účastníka prebiehajúceho správneho konania. Z uvedeného je zrejmé, že najvyšší súd sa v spojení s krajským súdom vysporiadali s predloženým dôkazom sťažovateľa, najvyšší súd odôvodnil, prečo na tento dôkaz neprihliadol, resp. prečo ho nepovažoval za dostatočný.

Ústavný súd preskúmal postup najvyššieho súdu v namietanom konaní a jeho uznesenie z 30. novembra 2012 z tých hľadísk, ktoré sťažovateľ namietal vo svojej sťažnosti. Podľa jeho názoru námietky sťažovateľa uvedené v sťažnosti nie sú opodstatnené a nie sú spôsobilé spochybniť právne závery najvyššieho súdu uvedené v odôvodnení namietaného uznesenia.

Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť vysloviť porušenie práva sťažovateľa na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru. Z odôvodnenia namietaného uznesenia je zrejmé, že najvyšší súd preskúmal odvolanie sťažovateľa, pričom sa vysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou.

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu poukazuje

ústavný súd na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej absencia porušenia ústavnoprocených princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré patrí aj vlastnícke právo (m. m. IV. ÚS 116/05). Ústavný súd v súlade so svojou skoršou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) aj naďalej zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv, práv a slobôd hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, prípadne čl. 6 dohovoru. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Keďže ústavný súd postup najvyššieho súdu v namietanom konaní a jeho uznesenie z 30. novembra 2012 nepovažoval z tých hľadísk, ktoré namietal sťažovateľ, za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené, nemožno uvažovať ani o porušení jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, podľa čl. 1 dodatkového protokolu a podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu z tých hľadísk, ktoré uplatnil v sťažnosti sťažovateľ, postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sžr 4/2012 a jeho uznesením z 30. novembra 2012 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2014